

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apere Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 20.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr
pentru fie-care publicare.

Prenumeratiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de trei ori pe săptămână, deschidem pe trimestrul Octombrie-December al anului 1888, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedea în fruntea foaiei.

Banii de prenumeratiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfârșese cu ultima Septembrie 1888, să-și înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea foaiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiu.

* O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiin, 19 Septembrie.

Nisuințele noastre culturale de multe ori au fost interpretate în mod tendențios de neamicii culturai în general, și în special de neamicii poporului nostru, cari s'au pus pe basa fatală pentru stat și pentru cetățeni: că sclăvia nesciinții poate mai bine să țină în frâu tendențele de egală libertate pentru toți în aceste locuri, pe cari ne este dat să trăim, și să murim.

De multe ori ni s'au luat în nume de rău chiar și de cătră ai nostri, când am combătut unele vederi, după cari voiau să se introducă unele lucruri în biserica noastră, și cari după părerea noastră nu puteau fi spre consolidarea constituționalismului celui adevărat în biserică, și nu puteau duce la scop, căci nu erau acomodate împregiurărilor noastre, nu considerau multele lucruri, cari mai întâiu trebuiau create, organizate și bine regulate.

Sinodul bisericii romano-catolice din Transilvania tocmai în zilele acestea tractează o cestiune de mare interes pentru clerul seu, cestiune, care și la noi s'a ventilat chiar și în sinoadele noastre archidieceșane, și această cestiune este dotațiunea

clerului. Dicem, că cestiunea s'a ventilat și la noi; numai cât după părerea noastră la noi s'a început lucrul dela coadă — cerem iertare pentru întrebunțarea acestui cuvânt, — în loc de a ne ocupa serios pentru dotațiunea clerului, am început a face vorbă despre pensionarea celor rămași după repausarea fețelor bisericesci, fără ca să ne tragem bine de seamă, dacă aceasta instituțiune după împregiurările noastre actuale e și esecutabilă; în loc de a ne ocupa cu cestiunea: din ce să trăiască preoțiimea noastră, am început a vorbi despre soarta acestei preoțiimi după moarte.

Este lucru de mult recunoscut în lumea cultă, că prin discuțiune sine ra et studio ideile se lămuresc, și când ajung la întrupare, iese un lucru matur, bine cugetat, și cu bună-înțelegere pus în practică.

La noi până acuma nu s'a putut ajunge la o discuțiune obiectivă și folositoare în nici o cestiune sulevată pentru îmbunătățirea, sau mai bine đis, perfecționarea instituțiilor chemate a promova binele bisericii noastre.

Mai anii trecuți s'a sulevat cestiunea introducerii unui nou organism în sinul bisericii noastre, a reuniunilor preoțesci. Ca publiciști conșcii de chemarea noastră, dar mai cu seamă ca oameni chemați la redacțiunea acestui điaru, care nu poate despărți interesele naționale de cele bisericesci, deoarece nu și le poate închipuți ca esistând separate unele de altele, ne-am ținut obligați a vorbi la cestiunea, care cu puterea vaporului urma să fie pusă în viață. Ne-am spus fără rezervă părerea noastră în numărul 98 al điarului dela 23 August, 1884. Am arătat, că aceste reuniuni sunt organisme noue în sinul bisericii noastre, că constituțiunea noastră actuală ne dă destul teren de activitate tuturor, că prin urmare deocamdată nu avem lipsă de noue organisme, ci să căutăm a băga viață în cele esistente.

Vederile noastre au provocat o adevărată fortună. Intreagă preoțiimea din tractul Sibiu dela cel dintăiu până la cel din urmă a dat navală formală asupra noastră, că suntem vrășmașii bisericii, că suntem denuncianți ca „Pester Lloyd,” și că pe ricităm biserica.

În loc de discuțiune obiectivă, ca să ne luminăm, ca să ne clarificăm, și să ne îndreptăm vederile eventual greșite, am întimpinat o polemie plină de personalități, cestiunea s'a pus pe un teren pe atunci de tot priincios curentului urmărit încă și acuma de unii bărbați din biserica noastră, cari și-au în-

fințat anume un điuariu aici în Sibiu spre a ne discreditat pe toate terenele biserica, adevăc s'au pus la cale preoți din protopopiatul întreg ca să arunce prin presă invective asupra noastră, cari din capul locului am declarat, că dacă cestiunea se va tracta din punct de vedere al legilor noastre bisericesci, bucuros stăm la vorbă cu ori și cine, ear dacă se vor scoate la cale personalități, vom trece cu vederea preste o astfelu de discuțiune.

S'a lucrat un proiect de statut pentru pensionarea funcționarilor bisericesci. Cestiunea s'a tractat prin consistoriu, s'a dus și la sinod fără a fi studiată și discutată prin organele noastre, ca cei interesați încă să o cunoască.

Sinodul a relegat cestiunea la consistoriu, ca să prelucre un comentariu și să-l publice, ca cei interesați să fie în curat cu ce se proiectează.

Până acuma după a noastră sciință nimica nu a străbătut la lumină, ca să fim orientați și noi cei laici în ale cestiunilor de bănci. Căci a să plăti cu bani scumpi un specialist, care să lucre la tabele, să se đică: fie care funcționariu bisericesc contribuie pe an atăta, după anii sei de etate, și la moarte orfanii și veduva capăta atăta, încă nu însemnează, că publicul scie, ce voim să facem.

După părerea noastră lucrul s'a început dela coadă, înainte de a ne ocupa cu dotațiunea clerului, ca să scim, de unde să luăm banii pentru formarea unui fond de pensiune, noi vorbim de pensionare sau cu vorba latinului: „filius ante patrem.”

Părerea noastră este, că înainte de a face ceva să ne luminăm, să ne capacităm, și atunci lucrările noastre nu vor fi încercări zadarnice.

Impăratul Wilhelm II-lea la Viena.

Vechia reședință a Habsburgilor, capitala imperiului austro-ungar se pregătesce de đile mari, de đile de sərbătoare.

Nu un alt muritoriu mai neînsemnat, ci de astădată cel mai puternic Hohenzollern, tinărul și rigurosul împărat Wilhelm al II-lea, vine să cerceteze pe aliatul seu, pe monarhul Francisc Iosif I, ca să se închege și mai bine legăturile de pretenie, cari prin visita dela Petershoff, se păreau a se fi slăbit — după cum anunțau oameni bine inițiați în secretele de stat.

Nu suferă indoeală, că această visită are și însemnătate politică pentru aceste două mari și puternice state din centrul Europei, cari se pare că

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istoriă.

(Urmare.)

Date și documente privitoare la istoria bisericii din părțile Oradei-Mari.

2. Date istorice după inscripțiuni și notițe dela bėtrăni.

S'a pus fundamentul la biserica noastră din Orașul Oradea-mare în anul 1784 Novembre 9 cu voia și slobozenia preanaltului împărat al romanilor Iosif II fiind episcop Aradului Petru Petrovici; ear protopop Orăđii-mari George Tanisavlevici; precum arată inscripția pre pările bisericii din lăuntru: „s'a sfințit biserica în a. 1832 prin Macsim Manuiloviciu episcopul Verșetului și actual administrator eparchiei Aradului într'una dintre santirile sərbesci, aceste se cetese româneșce scrise cu mâna. „In sciință să fie tuturor, cum-că în a. 1799 au venit comisă impărătească pentru Unație și fața metropolitului au fost archimandrit Vidac, și fața împăratului Esterhazi grof și episcopul Pavel Petrovici din Arad iarna în căslegi, subscris ierodiacon Melentie mai târđiu paroch în Oradea-mare. In molitfelnicul sərbesc aceste însemnări sunt: 1759 și eară-și am scris, când au mers sănesie șa Beinș în luna lui Martie 23 și au slugit în 25

la Beinș subscris: scris-am eu sfeastenic Novacovici“ Mesed August.

În mineiul româneșc đin luna Ianuaru în điaua 27 aceste se cetesc: „Acestea sfinite 12 mineie pe limba româneșcă întru acest chip s'a suruit și pe seama sfinitei bisericii din Oradea-mare, carea biserica s'a început așa nu se putea pomeni, că ar fi fost biserica neunită în orașul Oradea-mare, ci tot norodul neunit a Orăđii-Mari umbra la biserica în Varod V. până-ce Iosif II împărat Romei au dat toleranță adevăc răbdare, sau slobozirea legilor, și a se zidi biserici, și a se putea întoarce dela o lege la alta cu catechisație de 6 săptămăni, atuncea eu mai jos numit eram paroch în V. V. din anul 1770-lea și de acolo slugiam norodului neunit. Eu multă greutate ducend încă și morți la Olfa de-i îngropam, dară hulele și goanele de uniți căte pățiam, cine le ar putea scrie; eu venind din satul Nojorid și cu puțină învățatură, eară în anul 1784 în 6 Nov. și biserica și temeteu mi s'au slobozit și așa la 20 đile Octombrie ne am și mutat cu sfânta slusbă în Orade în casa lui Neru Andraș, care stă aci dela Oltariu preste uliță, eară în 2 đile Noembre s'a și sfințit și pus fundamentul sfinitei biserici, eară în a. 1790 Noemvre 17 đile am și intrat cu sfânta slusbă într'nsa, dar am și trudit destul pelângă zidire numai singur Dđeu scie, că și în V. Velențe am slugit în casă 8 ani, până-ce s'a zidit biserica aceea și aici earăși în casă în 6 ani până s'a zidit și aceasta cu multă trudă și strimtoare, dară și cu mare bucurie și dor a norodului cum nu se poate scrie, spre ace-

ste dară apărare și și patronire s'au aședat și pus hramul Adormirei Maicii de Dđeu, acestea sfinitei biserici și hram am cinstit acestea minee 12 cu 90 de zloți cumpărate, și le-am dat pentru sufletele noastre și a neamurilor noastre în loc de pâruse, adevăc mie și soției mele anume Novac Teodora, născută în satul Nojorid și a Clintoc paroch din V. Velențe neunit.

3. Cerculariu dela episcopul Isaia pentru banii bisericii.

Isaia cu mila lui Dđeu pravoslavnic Metropolit Aradului și a Orăđii cei mari și Enopolei ș. a.

Precum ne-au poruncit pravila al sfinților părinților, pentru diregătorie și întărire ale bisericii rëndu și ai grijii, și așa înainte întru acest chip se va ține. Să se rënduească câte șapte oameni. Întăiu Ecsarhul nostru, care se va afla aici în locul nostru, și cheme lângă el trei oameni despre partea neguțătorilor, și trei oameni despre partea cătănească și să se numească fiu al bisericii carelea precum lucru așa și ban și alte venituri al bisericii vor primi și vor păzi, și pe rënd le va păzi și le va scrie, și cu o cutie sub pecetea noastră la toate duminecile căte un slugitoriu al bisericii cu ia prin biserica de va cere așa și pe la sfetegurile comandară, nunțile și pela tēguri cine va vrea ceva să dea din osērdia și voia lui la biserica, va fi datoriu a umbra și cere. Așiderea înainte se rënduesc și acestea cine va se cununa să dea la biserica șapte creițari, și pe cine va cănta în biserica și de prohod să dea în biserica șapte creițari, și când va cineva muri

și-au făcut de problemă a susține pacea cu ori-ce preț.

Impăratul Wilhelm va fi cu căldură îmbrățoșat de vienesi.

Proverbiale ospitalitate, toleranță și iubire către deaproapele, doar nicăiri în lume nu sunt așa de bine cultivate ca la poporul din Viena și de aceea noi nu credem, că demonstrațiunile, ce se pun la cale de către antisemiți, socialdemocrați și anarhiști vor lua vr'un caracter amenințătoriu, spre a conturba bucuria dinastiei noastre prin lucruri copilărești.

Numai cât se găsec o seamă de oameni în imperiul Habsburgilor, cari nu ved cu ochi buni alianța aceasta. Slavii, cari formează o însemnată parte a populațiunii ved în legătura cu Germania, întărirea elementului germân în Austria pe contul dezvoltării lor, naționalitățile din Ungaria, ved întărirea elementului maghiar, care și așa a ajuns la atâta putere, încât li dă mâna a lua pe celelalte naționalități peste picior, deși ele toate la olaltă dau un număr cu mult mai însemnat, ca toți maghiarii și maghiarisații din timpul din urmă.

În Ungaria însă ați puțin se mai ține cont de aceea, dacă naționalitățile sunt mulțamite ori nu, ele trebuie să joace ați, după cum fluera cei ce le stăpănesc cu o putere ca de fer, și ori ce mișcare nevinovată, ori ce opoziție ce se face, fie guvernului maghiar, fie unei porniri fatale, e privită cu ochi răi și mai mult decât aceasta, e timbrată când de gravitate în afară, când de ținută menită a distruge statul și temelile lui — până când în realitate ea nu e nici mai mult nici mai puțin, decât o manifestare a unei dorințe după stări mai regulate și mai bune ca cele de acum.

Nu este deci importantă rola naționalităților din Ungaria ați, poate însă se devină importantă, când inscripțiunea de pe Burgul Vienei „Iustitia est regnorum fundamentum“ va afla mai mulți aderenți în Ungaria ca și astăzi.

Cu totul tot alta e rola naționalităților în cealaltă jumătate a imperiului. Principiul federalist cuprinde tot mai mult teren, egemonia germână stă palidă în fața naționalităților negermane, și cea mai puternică armă în mâinile slavilor le o oferă impregiurarea, că Schönerer și cu oamenii sei, cari nu sunt puțini la număr, privesc în dualismul de ați o stare de lucruri nenormală, și ce e mai mult nu fac nici un secret din simpatiile, ce le au pentru unirea tuturor nemților.

Porniri de aceste ivite odată, ele trebuiau în frânate și fiind-că ele nu datează de ați nici de ieri, ci cam de pe la anii 1870, cam dela capitularea Sedanului — a trebuit ca în Austria să fie chemați la guvern oameni ca contele Taaffe, ca să facă regula, până aceste elemente nu-și vor ridica capul prea tare în sus.

Nemții din Austria deci nu pot avea increderea coroanei, și de aceea slavii, cari sunt adicți tronului, sunt chemați să guverneze și vor fi totdeauna persoane mai grate în cercurile dătoare de ton.

Cum-că aceștia încă vor avea un cuvânt la politica esternă nu ne îndoiim, și nici de aceea nu ne mai putem îndoi, că cehii, polonii, rutenii și toate elementele negermane, nu privesc cu mare încredere la alianța cu Germania, care la 1866 a umilit pe vechia Austria și o a scos din pozițiunea și influința, ce o avea în confederațiunea germană, mai luându-i și nisce provincii frumusele; de sigur că cu scopul bine definit, ca să nu încete acolo, —

unde a început la 1866, și dacă lucrurile nu se dezvoltau cum sau dezvoltat, cine scie, că după 7 ani Austria nu și-ar fi redobândit și autoritate și influința perdută cu durăburirea imperiului.

Maghiarii sunt dar ați aceia cari au cel mai mare interes, ca alianța cu Germania să se întărească și pună pe bazele cele mai estinse, fiind siguri, că numai aceasta alianță e în stare a le procura tina necesară pentru de a se consolida în lăuntru tot mai mult și mai mult, se înțelege, că fără să fie siliți a ține cont și de postulatele naționalităților.

Din acest punct de vedere privit lucrul, ei cu drept cuvânt se pot bucura de fructele ostenelelor ce ș'a pus contele Iuliu Andrassy, pe cât a fost ministru de externe întru de a realiza alianța germână-austro ungară, căci cu realizarea acestui plan ș'a realizat o mare parte din dorințele maghiarilor înainte de 1848 și se și execută sistematic și cu o rară perseveranță.

Este deci naturală lupta între slavii din Austria și maghiarii; — căci pe când aceia nu sunt nici pretini ai alianței germâne, și după cum o spusese Dr. Rieger nici ai dualismului, aceștia tocmai în vîrtutea acestor două puteri — au devenit mari și tari, și în vîrtutea acestor puteri speră a realiza opera maghiarisării și înmulțirii elementului maghiar în contul celorlalte naționalități. Procesul acesta e însă anevoios, merge greu, și nu puține ostenele și jertfe cere ca să se poată realiza — și noi credem chiar, că el este nerealisabil, de unde apoi infricșatul abis, de unde frecările și nemulțămirea, cari degenerează în lupte sterile și deocamdată se termină tot cu supunerea celor mai slabi.

Între astfelu de evenimente vine Wilhelm II-lea la Viena.

Revista politică.

Conflictul dintre primatele Simor și ministeriul de culte și instrucțiune publică se credea aplanat cu scrisoarea primatului și cu repausarea fostului ministru. În adevăr însă lucrul nu stă așa. Conflictul ș'a ivit din nou, și noul ministru e chemat a-l aplană. Cum și pe ce cale l va aplană, aceasta încă nu se scie. Ministrul ar fi declarat, că afacerea se va aplană cu consimțământul primatului. De alt cum se afirmă, că rezistența, ce o a făcut directorul preparandiei din Tynau, a provocat o însu și primatele prin o ordinațiune adresată directorului. În urma acestei ordinațiuni directorul a declarat, că nici când nu va consimți, ca inspectorul regesc să subserie testimoniile, până când nu se va aduce o lege în această privință. La pașii întreprinși de inspectorul regesc la ministeriu, ș'a răspuns, că deocamdată se vor considera da nevalide toate diplomele învățătoresci dela preparandia din Tynau, ceea-ce se va face cunoscut municipiilor prin ordinațiuni.

Relațiunile dintre poloni și ruteni se înăspresc tot mai tare. Presa polonă caută a ascunde totul și scria, că diferențele escate între aceste două popoare sunt de tot ne însemnate, și că în tabera rutenilor nu domnesce nici o nemulțămire. Lucrul ș'a lămurit pe deplin, rutenii strigă în gura mare contra nedreptăților, ce li se fac și ș'au hotărît a se abține dela desbaterile dietale. Foile polone varsă acum foc contra rutenilor mai ales din pricina unui manifest către ruteni, prin care polonii sunt

semnalți de străini și vrășmași dezvoltării rutenilor și prin care ațită masele rutene la ură contra polonilor. Se vorbește chiar, că majoritatea deputaților voesc să detragă subvențiunea de stat „reuniunii rutenilor tineri“ din cauza atitudinii, ce o au luat deputații ruteni.

O revistă din Berlin „Deutsche Rundschau“, în care ș'a publicat în zilele din urmă estrase din memoriile răposatului împărat Frideric, ocupă presa germană în cel mai mare grad. Principele de Bismarck a declarat de aprocrif tot ceea-ce a publicat numita revistă. Lucrul însă nu ș'a isprăvit cu atâta. Principele a mers însu și la Berlin și a rugat pe împăratul să-l imputernicească a urmări pe redactorul revistei pe cale judecătorească, căci forma în care se publică, nu e nici decât autentică. În urma acestora ș'a făcut perchișițiune la redacțiune și se afirmă, că tratatul e trimis din Anglia. Presa oficiosa însă, care declară de neautentice estrasele întimpină vehemente obiecțiuni în diarele liberale.

Sesiunea estra ordinară a camerilor franceze nu se va deschide la 9 Octobree, precum se afirmă mai înainte, ci este amânată pe 16 Octobree, pe atunci se crede, că vor fi gata toate lucrările mai întefitoare.

Bulgaria se află în starea cea veche. Nimic nu ș'a mai schimbat nici în spre bine nici în spre rău. Se pare însă, că încetul pe încetul se va resolvi și aceasta cestiune. Pecând însă „Daily Cronicle“ pri mesce din Petersburg împărțășirea, că cestiunea bulgară în curând va fi regulată într'un mod, ce e mai mult sau mai puțin corăspunșătoriu intereselor rusesci și că pe viitoriu Rusia și va îndrepta atențiunea mai mult asupra afacerilor din Asia, „Daily Telegraph“ espune, că la Petersburg și la Moskva se țin în continuu întruniri, în cari se discută mijloacele pentru susținerea domniei rusesci asupra Bulgariei, și că spre acest scop ș'au semnat sume enorme. E de temut, că nesiguranța va lua dimensiuni tot mai mari și că în curând se vor ivi răcoale, căci calea este plănuită.

Coropondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Hunedoara, 14/26 Septembrie, 1888. Mult onorate domnule redactor! Din incidentul venirii arhiducelui Carol Ludovic la Hunedoara, fiind un lucru nu de toate zilele, mi-iau voie a ve încunosciița cu atât mai vîrtos, căci cu ocaziunea aceea ș'a petrecut un lucru, ce au umplut de consternațiune inimile tuturor românilor din Hunedoara.

Sâmbăta în 10/22 Septembrie a. c. pe la 1/2 oare după ameași a sosit Alțeta Sa imperială în Hunedoara spre a visita „Castelul Huniade“, renumit atât din punct de vedere istoric cât și arhitectonic.

Avînd castelul o poziție de așa, că din el poate vedă omul tot opidul; și mai ales celea 4 biserici a acelor 4 confesiuni cu turnurile lor se pot bine distinge de alte edificii, întrebând Alțeta Sa, că ce biserici sunt acelea i ș'a răspuns, atrăgîndu-i-se atențiunea asupra vechimei bisericii gr. cat. (înainte de unire însă gr. or.) și mai ales asupra picturii celei vechi, apoi asupra unei diplome dată de regele Mateiu Corvinul la anul 1458, comunității bisericesci de pe atunci, constatătoare din români și sîrbi — după cum se vede din diplomă, — prin care li se dă dreptul de a și zidi biserică nouă în locul celei vechi. După reîntoarcerea Alțetei Sale la castel în scopul

mai mult de trei ori pe di se nu se tragă clopotul, măcar cine va fi, și de câte ori se va trage clopotul până se va îngropa răposatul; pe câte odată ce ș'a tras trebuie se de în biserică câte șapte creștari. Dar cine este sîrac și n'are de unde se plătească, unul ca acela sîracul fi iartă biserică lui și este datoriu slugitoriului bisericii să-i tragă clopotul, întăiu când moare, altădată când se va aduce în biserică la prohod, a treia, când se va duce la mormînt; și spre acestea numite venitoare ear este cutie alta sub pecetea noastră se va rînduî și întru ia a se pune banii dela cununii dela trasul clopotelor pentru morți, așa și dela prohod și până nu vor înainte plăti nimerii se nu tragă și cât vor plăti atâtea ori se se tragă, au odată au de două-ori, au de trei-ori pe di, mai mult nu; numai cine va fi sîrac. Așisderea dacă se va cineva betegi până la moarte, atunci este datoriu lui mai înainte a grăi dacă va fi ceva uitat a ispoveduî părintelui duhovnicesc, au pentru rușine n'au ispoveduî, pentru acea încă trebuie a-și aduce aminte păcatele lui și se se ispovedească curat și deslegare păcatelor să primească, și după are pe el întreba este cuiva datoriu și de iosagul lui cât are și cui ce lasă se nu fie apoi pe urmă între neamul lui nescari gâlceavă și uraciunile, și se nu afurisească sufletul lui după moarte și numai el singur cu limba lui se le rînduească cum va se mai drept pe sufletul lui. Așisderea aduce aminte lui să-lase și pentru sufletul lui din ce va fi puțincios, pentru-că sufletul este mai mare decât ficiorul seu, sau fata, sau neamul lui, și pentru spăsenie

se se rînduească și pe el imbiind cât va vrea el din osêrdie și voie se se lase milostenie spre partea bisericii și cât lui pentru molitvă archierească de deslegare, cât preoților, câtă sîracilor și așa după pofța lui cât va spune el trebuie se scrie. Și aceea care se vor întempla ori pentru mai bună mărturie se scrie numele lor. Așa și cine va pofți se se îngroape în biserică trebuie se dea șaptezeci de zloți o pârășă, dară care vrea se se îngroape pelângă biserică acela se dea unsprezeci zloți în biserică, dară dela sîrac câte șase zloți se dea în biserică și pe urmă poate tot neamul lui se se îngroape lângă biserică, fără plată în locul acela.

Dară în biserică cine poftesce se se îngroape, atuncia pentru tot trupul datoriu este se dea câte șaptezeci de zloți și toate venitoare bisericii, așa și biserică a ei bunătăți, ce are adecate: odăjdel preoțesci și cărăzile și încă altele ce are ale ei în carte se se scrie, și cine iau dat, în ce vreme iau venit luna și diua se se scrie, dela cine și pentru acui sufletul și cine iau dat în biserică șaptezeci zloți parășă, așa biserică trebuie se dea preoților doisprezeci zloți și se scriu pe el în cartea cea de obste, și până când va fi biserică aceasta la toate liturgiile la proscomidia se se pomească numele lor. Dară cine va da în biserică doisprezeci zloți serindariul; așa biserică trebuie se dea preoților patru zloți pentru carele vor slugi ei patruzeci de zile. Dară dacă va fi cineva dat în biserică șase zloți, biserică trebuie se dea preoților doi zloți pentru ce vor pomeni ei numele acela pe patruzeci de zile la proscomidia.

Dar dacă va da cineva preoților vre-un sîrindariu așa preoții dela tot sîrindariul se dau bisericii câte doi zloți, și pentru acestea venitoare al bisericii se se rînduească încă o cutie iareste cu pecetea noastră întărită, și așa fiu al bisericii se pună banii întrînsa și pentru sufletul și milostenia de pe mormînturi, care se îngroapă, dară dacă trebuie ceva a scoate din cutie spre treaba bisericăscă acea înainte esarhului nostru, care va fi aice și înainte alților fi cei bisericesci se se scoată, și în protocol se se scrie și iareste esarhul nostru se se pecetluească și cu un fiu al bisericii, și încă dacă va trebui ceva în biserică de nou se fie ai da ceva trebuie vre-un lucru se se cumpere cu a noastră întrebare și cu voia noastră se fie, dar din sine nu facă. Așisderea și banii cei bisericesci dacă vor vrea careleva pe interes a da, și aceasta cu a noastră întrebare și cu învoirea noastră se fie și în tot anul vor fi datori fi bisericii despre venitul al bisericii și de cheltuelile se-și dau seama curat și lor absolutorium (precum au dat seama curată) vom da pentru una ca aceasta rîndueală a bisericii cu învoire al amîndoi cinul al cătănesc și al neguțătoresc locuitorilor al Marei Orădi care se află în legea grecească așa neclătită se remână după rînduelile și încă pe urmă, dacă va sta cineva împotrivă acestui au a strica rîndueala aceasta se fie subt afurisanie și sub anatemă și sînții archistretigi Michael și Gavril se le dau acelora după faptele lor și pentru mai bună credere le scriu și cu pecete întărim datu-sau în Oradie-Mare luna lui Ferfara în 16 de zile 1738.

de a-l fotografia. — La dorința Inaltei Sale soții Maria Teresia de a i se presenta un român, domniul situației așa au știut întocmi lucrul, de i s'a prezentat un rob din temniță, care e în apropierea castelului și un lucrătoriu dela baia de fer, dintre cei mai de rând, plin de cărbuni poate mai altcum ca cărbunariul cel din Cluș. Astfeliu știu binevoitorii românilor (!) a ne re omanda cu acestea ocașuni. Acestea sunt mijloacele, prin cari umblă domniilor să ne câștige simpatia noastră, și să pună basă solidă relațiilor conlocuitorilor acestei patrii.

Casul acesta descris mai sus, după-ce a venit la cunoștința românilor, a produs o adevărată și instă indignațiune.

Recurs de nulitate

în procesul de presă al d-lui general T. Doda, așternut prin avocatul Carol Eötvös la înalta Curie.

(Urmare.)

IV.

Întreaga procedere și judecată a curții cu jurați stă în contra-țicere cu legea, întru cât această judecată se caracterizează ca adusă în contra mea ca absent din obstinațiune.

Obstinat este acela, care nici nu se prezintă la terminul citat prin lege, nici nu-și trimite plenipotențiat înaintea judecătorei și nu-și justifică neînfrățirea ca provenită din necesitate, și în fine nici consăngenii ori amicii sei nu justifică această neînfrățire. Dupăce însă eu mi-am trimis plenipotențiat și apărătoriu legal, care s'a prezentat punctual, și după-ce prin el am avut de gând să-mi justific și neînfrățirea mea ca provenită din necesitate și în aceasta singur numai judecătoria m'a împedat: din asta cauză nici eu n'am putut fi considerat ca obstinat în contumație și nici procederea mea nu s'a putut socoti ca provenită din obstinație.

V.

Tecstul jurământului depus de jurați n'a corăspuns procedurii.

Această vătămăre a legii se pare că ar fi mică și numai formală, trebuie însă cu toate acestea să o amintesc, fiindcă e caracteristică, deoarece jurații au depus jurământ, că vor judeca „basă pe cauzele și pe țaria acușățiunii și a apărării.” Aceasta însă nu s'a făcut și nici nu s'a putut face, de vreme-ce apărarea a fost cu totul eschisă și nu s'a putut pune în vederea juraților cauzele și țaria apărării.

VI.

Actul de acuzare a împărțit necorect, în înțeles fals și în parte falsificate acele pasaje din imprimat, cari au servit ca basă acușării, sau cel puțin unele din acele pasaje și prin aceasta s'a vătămat § 20 al procedurii de presă.

În traducerea autentică, ce se află între acte și care s'a tradus și autenticat prin tălmăciul autorizat al judecătorei, — nu se cuprind nici acele cuvinte și sentințe și nici aceea ordine a cuvintelor și sentințelor, ce se află în textul original, la care se provoacă acușățiunea. Tecstul traducerii autentice, atât ce privește cuvintele și sentințele singuratiche, cât și ce privește înțelesul cuprinsului întreg, au cu totul alt înțeles, decum este acela, ce se citează în acușățiune. Traducerea autentică, prin modul cum sunt aședate cuvintele unul lângă altul, cuprinde la un anumit loc o unică construcțiune și în înțelesul acestei construcțiuni se referese la nouăle alegeri de deputați dietali, ce aveau să urmeze, pe când în actul de acuzare se citează singuratichele părți ale acestei construcțiuni cu cuvinte deosebite și în propoziții de sine stătătoare și, fie din neatențiune, fie cu scopul de a duce în rătăcire pe jurați și pe judecători, singuratichele părți ale construcțiunii, formate în propoziții de sine stătătoare, încă sunt citate în actul de acuzare în sens contrariu cu traducerea autentică. Printr'o astfeliu de procedere se poate pune sub acușă și rugăciunea „Tatăl nostru”, ceea-ce însă după § 20 al procedurii de presă nu poate fi permis.

VII.

Producerea dovezilor s'a făcut defectuos, ciuntat și cu vătămărea legii, deoarece originalul imprimatului, ce reprezintă obiectul acușării, nici nu s'a arătat juraților, nici nu s'a cetit înaintea acestora. Aceasta stă în contra-țicere cu § 49 al procedurii de presă. Este adevărat, că traducerea s'a cetit, însă atât legea, cât și praca legii espres pretinde să se cetească imprimatul în original și dacă s'ar fi dovedit, că între judecători, între jurați, sau între alte persoane aplicate în serviciul justiției se află vre-unul, care nu înțelege imprimatul în original: numai atunci, la tot casul însă numai în al 2-lea rând ar fi trebuit să se cetească traducerea.

VIII.

Imprimatele, ce se în de obiectul acușățiunii și sunt neapărat necesare pentru înțelegerea aceluia, nu s'au cetit, vătămându-se astfeliu legea, ba au fost cu totul eschise dinaintea juraților.

Acusatorul public adecă înțelege imprimatul meu cu totul altfeliu de cum îl înțeleg eu. Acusatorul public afirmă, că eu am vrut să agitez contra națiunii maghiare; eu însă afirm, că am vrut să informez pe alegătorii mei despre atitudinea, ce au s'o ia cu ocașunea alegerii de deputați față de partida guvernamentală, ce-mi sta împotriva mie și partidei mele. Mai departe acușatoriul public afirmă, că eu prin imprimatul meu țintesc în secret a înfrința Daco-România; eu însă afirm, că am vrut să pregătesc pe alegătorii mei pentru nouăle alegeri de deputați dietali, cari în cercul Ca-

ransebeșului erau în ajun de a se face. Așa dară înaintea juraților sta, sau mai bine dis ar fi trebuit să stea întrebarea: oare, care din doi înțelege bine cuprinsul imprimatului meu: acușatoriul public, sau eu?

Eu tot în același timp, și în legătură unul cu altul, am dat publicității două imprimate, ce trebuiesc împreună judecate și cumpănite pentru a pute face posibil ca să fie înțeles corect și imprimatul incriminat. Unul dintre imprimatele mele este epistola, ce o adresasem președintelui detei; al doilea imprimat al meu este apelul, prin care le-am făcut alegătorilor mei cunoscut înțelesul acelei epistole. Aceasta apare fără îndoială din următoarele cuvinte ale imprimatului incriminat, cari cuvinte s'au cetit în traducere și înaintea juraților:

„Pe când pentru mai bună orientare a voastră, con-form datorinței mele, vin a vă aduce la cunoștință atinsul pas al meu, fac într'una să urmeze traduse în limba maternă, în întreg cuprinsul lor, literale, ce am adresat în această privință Escelenței Sale d-lui Toma de Péchy, președinte al casei reprezentanților țerei. Cetiți, examinați, cumpăniți și consultați între Voi, și faceți-vă judecata. Numai încă două lucruri am a Ve pune la inimă.” etc.

Eată, din aceste cuvinte și din întreg cuprinsul scri sorii mele se vede fără îndoială, că epistola mea adresată către președintele detei formează o parte întregitoare a imprimatului incriminat, așa, că e imposibil a se stabili pe deplin înțelesul imprimatului meu, tras la bănuială, fără aceea epistolă. După-ce însă această parte explicătoare, lămuritoare, ba chiar întregitoare a imprimatului meu incriminat, nici în original, nici în traducere nu s'a arătat și nu s'a cetit înaintea juraților: din asta cauză — pe lângă vătămărea grea a §-lui 49 din procedura de presă — jurații peste tot n'au putut fi în poziție de a cunoaște pe deplin cauza și scrisorile mele incriminate, și astfeliu n'au putut fi în poziție de a aduce o consciențioasă hotărîre de condamnare sau de achitare.

(Va urma.)

Varietăți.

* Conventul districtual evang. ref. din Transilvania ș'a deschis adunarea Sămbătă în Cluș sub președința bar. Desideriu Bánffy, căci bar. Gabriel Kemény nu poate lua parte din cauze sanitare.

* (Primul proces de despărțire ierarhică rezolvit.) Sub acest titlu împărtășesc „Biserica și Scoala” din Arad, că procesul purtat de românii din Sat-Chinez contra sârbilor, ș'a rezolvit favorabil pentru românii. Mai sunt încă multe comune, în cari sunt amestecați românii cu sârbii, și deși românii sunt în majoritate sunt supuși arbitriului sârbesc. Începutul s'a făcut și se speră, că în curând se vor rezolvi și cauzele pendente ale românilor din celelalte comune amestecate.

* (Demonstrațiuni pentru generalul Traian Doda.) Reproducem o telegramă, adresată diarului vienes „N. Fr. Presse” de un „patriot” șovinist din Timișoara cu data din 29 Septembrie: Generalul Traian Doda, condamnat pentru agitațiune contra statului maghiar la 2 ani închisoare de stat și 1000 fl. amendă, a fungat și ca președinte al comunității de avere a regim. disolvat românesc bănățean Nr. 13 al cărui birou se află în Caransebeș și valorează ca centru al naționaliștilor severineni. Din pricina dejudecării generalul și-a dat demisiunea. Adunarea generală, ținuta ieri, la care a nimerit în Caransebeș și comisariul regimului, comiteele suprem, Emrich de Jakabffy răspinse cerea demisionării, între manifestări tumultuoase — după cum era de prevădut — și trimise la general o deputațiune constătătoare din 24 agitaționi naționali sub conducerea protopopului din Orșova, Popovici, spre a-l indupleca ca să rămână și mai departe în postul seu. Doda, și „schimbă părerea” și declară, că își retrage resignațiunea sa.

* (Unde dai și unde creapă)! Desigur, că ministrul de finanță, când a hotărît să se pună prețuri mari pentru tutun, a avut în vedere îmbunătățirea — neîmbunătățibilă — a visteriei statului. Dar a fost un vis, căci după-cum arată datele, darea, nouă pentru tăbac sporesce deficitele. Oamenii dela cârmă aruncă vina pe organele finanțiare, căci nu sunt cu destulă energie, dovadă deseale casuri de contrabandă. În urma acestora ministeriul reg. de finanță a adresat o ordinațiune, în care face cunoscut — sub grea responsabilitate — organelor competente, ca să pășească cu toată asprimea legilor față de abusul de contrabandă.

* (Fanatism iesuitic.) Spăriindu-se cei din Viena, că și metropolitul Sembretovici va fi de calapodul lui Strossmayer, i-au cerut în traducere nemțască tecstul latinesc al epistolei sale pastorale din incidentul sârbărei de 900 ani a încreștinării rușilor. Acum însă presa monarchiei îi ridică viflaimuri, căci metropolitul a spus clerului seu gr. cat., că pe timpul lui Vladimir n'a esistat „schisma” (?), atunci toți rutenii erau

catolici. El întonează caracterul catolic al sârbărei, orânduiesce rugăciuni pentru papa și împărat.

* (Misiunea țarevnei la Gmunden). Foaia clericală din Lintz „Oesterr. Coresp.” împărtășesc din Gmunden: În o excursiune, ce o a făcut decurând țarevna Rusiei cu moștenitoriul de tron, și princesa de coroană englesă cu ficele sale și cu notabilitățile hanoverene la castelele de vânătoare cumberlandice, s'a serbat cu mare însuflețire actul logodirei moștenitoriului de tron rusesc, marelui principe Nicolau cu a treia fică a princesei de coroană din Anglia, Mand de Wales. Deci călătoria țarevnei n'a urmărit alt plan, decât o căsătorie ruso-englesă. Numita foaie însă nu spune, că marele principe e de 20 de ani, ear princesa de 19 ani.

* (D-șoara Teodorini.) Vestita cântăreață română, d-șoara Teodorini se află în Bucuresci, unde dă cu totul 3 reprezentațiuni. Succesul primei reprezentațiuni, care a avut loc Joi — după cum scrie „Democrația” a fost strălucit. De pe acum, continuă numita foaie, nu se mai găsesc bilete pentru cele 2 reprezentațiuni, ce va mai da d-șoara Teodorini în zilele de 18 și 20 Septembrie.

* (Hoți dejudecați.) „Hermannstädter Ztg.” comunică următoarele: În 4 Septembrie 1885 s'a găsit mort proprietariul Jantel Kahan din o comună (cott Bistrița-Năsăud). Nevasta celui omorit istorisi, că noaptea ar fi venit în casă tâlhari, între cari a cunoscut pe țeranul Georg Gebe și Francisc Szabó. Soțul ei se rugă, că le va preda întreaga lui avere, dacă 'l vor lăsa cu vieața. Tâlharii însă nu-i luară în seamă vorbele, ci-l strangulară. Ea trebui să le deschidă cassa Wertheimiană și tâlharii luară 10,123 fl. bani și 2000 fl. hârtii de valoare. Tâlhărilor trebuie, că le a deschis poarta visitiul Koloman Simon. Tribunalul reg. din Bistrița judecă pe Georg Gebe și Iozsif Szabó pentru crima comisă la arest pe viață; pe Hermann Leib, care le-a împrumutat toporul la 12 ani, pe Koloman Simon și Iser Hersch ca unii, cari au dat ajutoriu la comiterea crimei la câte 10 ani. Curia reg., unde se pertractă la 16 Sept. n. aceasta afacere, aprobă dejudecarea primei instanțe cu excepțiunea, că Herman Leib să șeadă 15 ani în închisoare.

* (Espedițiunea lui Stanley.) Stirile despre Stanley, cercetătoriu Africei centrale au încetat cu totul. În urma acestora se semnaleză de odată trei espedițiuni la Africa spre a căuta pe îndrăznețul și eruditul bărbat. Espedițiunea germană va fi condusă de Emin, se mai semnaleză una englesă și una americană. Cea din urmă va fi condusă de Walter Edmund și tot el o va și organiza.

* (Pozițiunea unui redactor.) Un diar englez o descrie astfeliu: „Redactarea unui diariu e fără îndoială o ocupațiune placută, care face redactorului multă onoare și — bătae de cap. Dacă diariul cuprinde prea multă politică, publicul e nemulțămît; dacă însă cuprinde prea puțină, abonanții se întreabă, că de ce dau ei bani pe un diar sec? Dacă tipariul e mărunt, lumea se vaită, că își strică ochii; dacă e mare, toți dic, că nu e vrednic cuprinsul diariului de prețul abonamentului. Dacă atacă pe cineva, unul varsă foc și ceilalți rid; dacă însă menagează pe unul, toți stau gata să-ți sară în cap și te injură. Dacă laudă pe unii, suntem parțiali, dacă nu laudă pe nimeni, suntem pesimisti ori — earăși parțial. Scriem un articol pentru dame, bărbății spun, că diariul e pentru copii și nu-l prenumeră; dacă nu împlinim și dorințele femeilor, ele fac propagandă contra diariului.”

* (Impreunarea Măriei negre cu lacul Caspic.) După cum raportează corespondentul din Odessa al jurnalului „Standard” o societate franceso rusă voesce să împreune Marea-Neagră și lacul Caspic prin un canal. Spesele de construcțiune — 85 Klm. în lungime — se urcă la 40 de milioane de ruble. Canalul în prima linie va fi de mare importanță pentru transportul de petrolu.

Loterie.

Sămbătă în 29 Septembrie, 1888.

Timișoara:	37	48	78	14	57
Viena:	12	18	28	62	4

Bursa de Viena și Pesta.

Din 29 Septembrie 1888.

	Viena	B.-pesta.
Renta de aur ung. de 6%	100.00	100.60
Renta de aur ung. de 4%	90.70	90.70
Renta ung. de hârtie	110.59	110.50
Renta de aur austriacă	—	—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	112.50	112.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	104.50	104.50
Obligațiuni urbariale ung.	5.71	5.71
Galbin	9.58	9.56
Napoleon	59.45	59.20
100 marce nemțesci	121.40	121.20
London pe (poliță de trei luni)	—	—

Ad. Nr. 98.

[1942] 1—3

CONCURS.

Pentru parochia vacantă Ernea-săsească, tractul Têrnavei, superioare se publică concurs dela datul primei publicări până în 20 Aprilie, 1888.

Emolumentele sunt:

1. 10 jugere pământ arătură și cositură.

2. Dela 85 familii câte una fel-deră de cucuruz sfêrmit și stola îndatinată.

Doritorii de a ocupa acest post au de a-și așterne petițiunile lor instruite cu documentele recerute, amăsurat statutului organic și normelor prescrise în Regulamentul pentru parochii, oficiului protopresbiteral concerninte în Alma.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral al tractului Têrnavei superioare.

Alma, în 10 Septembrie.

Ioan Almășan,
protopresbiter.

Ad. Nr. 387

[1043] 1—3

CONCURS.

Fiind-că la concursul publicat în „Telegraful Român“ Nr.ii 64, 65, și

66 ex 1888 pentru ocuparea postului de paroch din parochia de classa a III-a Oreștie protopresbiteratul Lupșei, nu s'a instituit nici un concurent, prin aceasta se escrie nou concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare tot sub condițiunile cuprinse în punctele 1. 2. 3 și 4, cari dau un venit anual de 215 fl. 60 cr.

Doritorii de a compete la acest post se invită ca în terminul indicat să-și trimită cererile lor instruite în sensul stat. org. la subsemnatul oficiu protopresb.

Ofenbaia, în 1 Septembrie, 1888.

Pentru comitetul parochial

Ioan Danciu,
protopresbiter

ad Nr. 247.

[1939] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci la scoalele populare gr. or. române din comunele mai jos însemnate din tractul protopresbiteral al Clușului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare.

1. Butene, cu salariu anual de 100 fl. dela popor, cuartir și lemne de foc pentru încălțit.

2. Călata-mare, 200 fl. dela popor și cuartir în edificiul scoalei.

3. Călățele, 150 fl. dela popor, cuartir liber în edificiul scoalei și lemne trebuincioase pentru încălțit.

4. Finciu, 100 fl. dela popor, cuartir în scoală și lemne de foc.

5. Măguri, 100 fl. dela popor, cuartir și lemne de foc.

6. Panic, cu 150 fl. dela popor, cuartir în edificiul scoalei și lemne de foc.

7. Sebeșul-mare, cu salariu de 250 fl. dela popor, cuartir în edificiul scoalei cu grădină de legumi, 4 orgii de lemne pe sama scolii și a învățătorului.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi, au a-și așterne suplicile lor de concurs instruite conform legilor în vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, până la terminul susindicat.

Cluș, 1 Septembrie, 1888.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parochiale.

Vasilie Roșescu,
protopresbiter.

ad. Nr. 658.

[1945] 1—3

EDICT.

Sara Dumitru Gliga măritată Blaga din Fofeldea, care de 8 ani a părăsit cu necredință pe legiutul ei bărbat Pavel Blaga tot din Fofeldea se citează ca în termin de 6 luni să se prezenteze înaintea subsemnatului for

matrimonial, căci la din contră se va decide cauza lor divorțială și în absența ei.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita.

Agnita, 1 Septembrie, 1888.

Sabin Piso,
protopresbiter.

Nr. 788.

[1944] 1—3

EDICT.

Ana Ioan Goia din parochia Brașov-Tocile, carea de 8 ani de zile a părăsit cu necredință pe legiutul ei soț Ioan Nicolae Loga, tot din Brașov-Tocile, se citează prin aceasta a se presenta la subscrisul oficiu protopresbiteral în termin de 6 (șese) luni dela prima publicare a acestui edict în foaia archidieceșană, căci altminterlea se va decide cauza lor matrimonială și în absența ei, — încuviințat fiind edictul prin rezoluțiunea cons. Nr. 2230/B.

Oficiul protopresbiteral gr. or. din tractul I al Brașovului.

Brașov, în 9 Septembrie, 1888.

Ioan Petric,
prot. ca adm.

Se deschide abonament pe anul 1888

la

„Amicul Familiei“ Diariu beletristic și enciclopedic-literariu — cu ilustrațiuni. — Cursul XII. — Apare în 1 și 15 zi a luni în numeri câte de 2—3 coale cu ilustrațiuni frumoase; și publică articlii sociali, poezie, romane, schițe, piese teatrale ș. a. — mai departe tractează chestiuni literare și științifice cu reflecțiuni la cerințele vieții practice; apoi petrece cu atențiune viața socială a românilor de pretindene, precum și a celorlalte poporațiuni din patriă, și străinătate; și prin glume în mare parte ilustrate nisuesce a face câte o oară plăcută familiei și strivite de grigile vieții; și peste tot nisuesce a întinde tuturor indivișilor din familiă o petrecere nobilă și instructivă. — Prețul de prenumerațiune pe anul întreg e 4 fl., pentru România și străinătate 10 franci — lei, platibili și în bilete de bancă ori marce postale.

„Preotul Român“ Diariu bisericesc, scolastic și literariu — cu ilustrațiuni. — Cursul XIV. — Apare în broșuri lunare câte de 2½—3½ coale; și publică portretele și biografiile arhierilor și preoților mai distinși, precum și alte portrete și ilustrațiuni, — mai departe articlii din sfera tuturor științelor teologice și între aceștia mulțime de predice pre Dumineci, sêrbători și diverse ocațiuni, mai ales funebrale, — apoi studii pedagogice-didactice și științifice-literari; și în urmă tot soiul de amănunte și sciri cu preferința celor din sfera bisericescă, scolastică și literară. — Prețul de prenumerațiune pe anul întreg e 4 fl. — pentru România 10 franci — lei, platibili și în bilete de bancă ori marce postale.

== Colectanții primesc gratis tot al patrulea esemplariu. ==

== Numeri de probă se trimit gratis ori-cui cere ==

A se adresa la „Cancelaria Negruțiu“ în Gherla — Sz.-Ujvár. — Transilvania.

Tot de aici se mai pot procura și următoarele cărți din editura proprie:

Apologie. Discursiuni filologice și istorice maghiare privitoare la Români, învederite și rectificate de Dr. Gregoriu Silași. — Partea I. Paul Hunfalvy despre Cronica lui Georg. Gabr. Șincai. Prețul 30 cr.

Renascerea limbei românesce în vorbire și scriere învederită și aprețiată de Dr. Gregoriu Silași. (Op. complet). Broșura I, II și III. Prețul broș. I, II. câte 40 cr. — Broșura III. 30 cr. Toate trei împreună 1 fl.

Cuvântări bisericesci la toate sêrbătorile de preste an de I. Papiu. Un volum de preste 26 coale. Acest op. de cuvântări bisericesci întrece toate opurile de acest soi aparute până acum — având și o noțiță istorică la fie-care sêrbătoare, care arată timpul întroducerii; fazele prin cari a trecut și modul cum s'a stabilit respectiva sêrbătoare. Prețul e 2 fl.

Barbu cobzariul. Novelă originală de Emilia Lungu. Prețul 15 cr.

Poterea amoralului. Novelă de Paulina C. Z. Rovinar. Prețul 20 cr.

Idealul perdut. Novelă originală de Paulina C. Z. Rovinar. Prețul 15 cr.

Opera unui om de bine. Novelă originală. — Continuarea novelei: „Idealul perdut“ — de Paulina C. Z. Rovinar. Prețul 15 cr.

Fântâna dorului. Novelă populară de Georgiu Simu. Prețul 10 cr.

Codrean craiul codrului. Baladă de Georgiu Simu. Prețul 10 cr.

Ultimul sicastru. Tradițiune de Georgiu Simu. Prețul 10 cr.

El trebuie să se însoare. Novelă de Maria Schvartz, traducere de N. F. Negruțiu. Prețul 25 cr.

Branda sau nunta fatală. Schiță din emigrarea lui Dragoș. Novelă istorică națională. Prețul 20 cr.

Numerii 76 și 77. Narațiune istorică după Wachsmann, de Ioan Tanco. Prețul 30 cr.

Probitatea în copilărie. Schiță din sfera educațiunei. După Ernest Legouvé. Prețul 10 cr.

Herman și Dorotea după W. de Goethe, traducțiune liberă de Constantin Morariu. Prețul 50 cr.

Ifigeni în Aulidia. Tragedie în 5 acte, după Euripide tradusă în versuri de Petru Dulfu. Prețul 30 cr.

Ifigenia în Tauria. Tragedie în 5 acte, după Euripide tradusă în versuri de Petru Dulfu. Prețul 30 cr.

Petulantul. Comedie în 5 acte, după August Kotzebue tradusă de Ioan St. Șuluț. Prețul 30 cr.

Carmen Sylva. Prelegere publică ținută în salele gimnasiului din Fiume prin Vincențiu Nicora, prof. gimnas. — Cu portretul M. S. Regina României. Prețul 15 cr.

Poesii de Vasiliu Ranta-Buticescu. Un volum de 192 pagini, cuprinde 103 poesii bine alese și arangiate. Prețul redus (dela 1 fl. 20 cr. la) 60 cr.

Trandafiri și vioarele, poesii populare culese de Ioan Pop Reteganul. Un volum din 14 coale. Prețul 60 cr.

Tesaurul dela Petroasa sau Cloșca cu puii ei de aur. Studiu archeologic de D. O. Olinescu. Prețul 20 cr.

Biblioteca Săteanului Român. Cartea I. II. III. IV. cuprind materii foarte interesante și amuzante. Prețul la toate patru 1 fl. — câte una deosebi 30 cr.

Biblioteca Familiei. Cartea I. cuprinde materii foarte interesante și amuzante. Prețul 30 cr.

Colectă de rețete din economie, industrie, comerț și chemie. Prețul 50 cr.

Economia pentru scoalele populare de T. Roșu Ed. II. Prețul 30 cr.

Îndreptar teoretic și practic pentru învățământul intuitiv în folosul elevilor normali (preparandiali), a învățătorilor și a altor bărbați de scoală de V. Gr. Borgovan, profesor preparandial. Prețul unui esemplariu cu porto francat 1 fl. 80 cr. v. a. În literatura noastră pedagogică abia aflăm vre-un op. întogmit după lipsele scoalelor noastre în măsura în care este acesta, pentru aceea îl și recomandăm. mai ales directorilor și învățătorilor ca celor în prima linie interesați.

Spicuire din istoria pedagogiei la noi — la români de D. V. Gr. Borgovan. Prețul 15 cr.

Manual de gramatca limbei române pentru scoalele populare în trei cursuri de Maxim Pop profesor la gimnasiul din Năsăud. — Man. 1 aprobat prin Ministeriul de culte și instrucțiune publică cu rescriptul de datul 26 Aprilie 1886 Nr. 13193. — Prețul 30 cr.

Gramatica limbei române lucrată pe base sintactice de Ioan Butean, prof. gimn. Un volum de preste 30 coale. Prețul 2 fl.

Manual de stilistică de Ioan F. Negruțiu, drosesor. Op. aprobat și din partea ministeriului de culte și instrucțiune publică cu rescriptul de datul 16 Decembrie 1885 Nr. 48518. Partea practică foarte bogată a acestui op. — cuprindând compozițiuni de tot soiul de acte obveniente în referințele vieții sociale — se poate întrebuița cu mult folos de către preoți, învățători și alți cărturari români. Prețul 1 fl. 10 cr.

Nu me uita. Colecțiune de versuri funebrale, urmate de iertățiuni, epitafe ș. a. Prețul 50 cr.

Carte conducătoare la propunerea calculării în scoala populară pentru învățători și preparandii. Broș. I. scrisă de Gavril Trif, profesor preparandial. Prețul 80 cr.

Cele mai eftine cărți de rugăciuni:

Mărgăritariul sufletului. Carte bogată de rugăciuni și cântări bisericesci foarte frumos ilustrată. Prețul unui esemplariu broșurat e 40 cr., legat 50 cr., legat în pânză 60 cr., legat mai fin 60, 80, 90 cr. 1 fl., în legătură de lux 1.50—2.50.

Micul mărgăritariu sufletesc. Cărticică de rugăciuni și cântări bisericesci — frumos ilustrată, pentru pruncii scolari de ambe secsele. Prețul unui esemplariu broșurat e 15 cr., — legat 22 cr., legat în pânză 26 cr.

Cărticică de rugăciuni și cântări pentru pruncii scolari de ambe secsele Cu mai multe icoane frumoase. Prețul unui esemplariu e 10 cr.; 50 = 3 fl.; 100 = 5 fl.

Visul Prea sânteii Vergure Maria a Născătoareii de D-șeu urmat de mai multe rugăciuni frumoase. Cu icoane frumoase. Prețul unui esemplariu spedit franco e 10 cr., 50 esemplare 3 fl., 100 esemplare 5 fl. v. a.

Epistola D. N. Iisus Christos. Prețul unui esemplariu legat și spedit franco e 15 cr.

[1765] 37—50